

DOI: [10.32702/2307-2156-2022.1.39](https://doi.org/10.32702/2307-2156-2022.1.39)

УДК 336.144

*Т. П. Савонік,
викладач кафедри фундаментальних та спеціальних дисциплін,
Нововолинський навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Західноукраїнського національного університету
ORCID ID: 0000-0002-5351-8642*

ОСОБЛИВОСТІ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇХ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

*T. Savonik
Lecturer of the Department of Fundamental and Special Disciplines,
Novovolynsk Educational and Scientific Institute of Economics and Management,
Western Ukrainian National University*

PECULIARITIES OF BUDGET PLANNING OF FOREIGN COUNTRIES AND PROSPECTS OF THEIR IMPLEMENTATION IN UKRAINE

У статті досліджено особливості організації бюджетного планування та прогнозування різних країн світу. При аналізі та узагальненні досвіду США, Німеччини, Франції, Японії та Південної Кореї, виявлено, що процес реформування бюджетних систем держав щорічно змінюється та удосконалюється у напрямку підвищення ефективності діяльності соціально-економічної політики та покращення рівня життя населення. Наводиться інформація про спільні та відмінні риси даного процесу. Підкреслено значення бюджетного планування, як частини загальнодержавного економічного планування та головної складової фінансового планування, в основі якого лежить постановка цілей та визначення шляхів їх досягнення, а сам процес планування закладає умови побудови певної моделі управління. У зв'язку з цим доведено, що соціально-економічний розвиток держав залежить, великою мірою, саме від ефективності бюджетного планування та прогнозування, а також від виваженого підходу до структурних реформ бюджетного сектора та механізму його реалізації.

Виявлено ряд проблем у бюджетному процесі України, зокрема: розпорошеність пріоритетів розвитку держави, розбалансованість бюджетної системи, відсутність дієвого механізму вирішення нагальних завдань. Все це не дає можливості говорити про абсолютну ефективність та опрацьованість бюджетних стратегій, як механізму дії довгострокового бюджетного планування. Стає нагальним застосування конкретних розробок провідних країн світу, а зокрема впровадження дієвих принципів довгострокового бюджетного планування, що дозволить забезпечити довгострокову стабільність та збалансованість бюджету. При дослідженні теоретичних аспектів бюджетного процесу, нашої держави, також з'ясовано, що присутні ризики для формування бюджетних стратегій, а також підкреслено, що для оптимізації більшості з них достатньо лише зменшити рівень видатків бюджету та врахувати, що більшість країн, які успішно займаються процесом формування довгострокових бюджетних стратегій, обґрунтували необхідність узгодження інтересів на міжміністерському рівні, удосконалили чіткий

розподіл обов'язків між суб'єктами бюджетування, надають постійну реальну оцінку соціально-економічному розвитку, а також розробляють актуальні макроекономічні прогнози. Тому особлива увага надана значенню довгострокового бюджетного планування, як одного з найперспективніших напрямів розвитку бюджетної системи України.

The article examines the features of the organization of budget planning and forecasting in different countries. Analyzing and summarizing the experience of the United States, Germany, France, Japan and South Korea, it was found that the process of reforming budget systems is changing and improving every year to improve the effectiveness of socio-economic policy and improve living standards. Information on common and distinctive features of this process is provided. The importance of budget planning as part of national economic planning and the main component of financial planning, which is based on setting goals and identifying ways to achieve them, and the planning process itself lays down the conditions for building a model of management. In this regard, it is proved that the socio-economic development of states depends largely on the effectiveness of budget planning and forecasting, as well as on a balanced approach to structural reforms of the budget sector and the mechanism of its implementation.

A number of problems in the budget process of Ukraine were identified, in particular: scattered priorities of state development, imbalance of the budget system, lack of an effective mechanism for solving urgent problems. All this does not allow us to talk about the absolute effectiveness and elaboration of budget strategies as a mechanism for long-term budget planning. The application of specific developments of the world's leading countries is becoming urgent, and in particular the implementation of effective principles of long-term budget planning, which will ensure long-term stability and balance of the budget. The study of theoretical aspects of the budget process, our state, also found that there are risks to the formation of budget strategies, and stressed that to optimize most of them only need to reduce budget expenditures and take into account that most countries are successful. formation of long-term budget strategies, justified the need for coordination of interests at the inter-ministerial level, improved a clear division of responsibilities between budget subjects, provide a constant real assessment of socio-economic development, and develop current macroeconomic forecasts. Therefore, special attention is paid to the importance of long-term budget planning as one of the most promising areas of development of the budget system of Ukraine.

Ключові слова: бюджетна політика; бюджетна стратегія; бюджетне планування; бюджетне прогнозування; бюджетний процес; бюджетування; соціально-економічний розвиток.

Key words: budget policy; budget strategy; budget planning; budget forecasting; budget process; budgeting; socio-economic development.

Постановка проблеми. Найважливішим інструментом цілеспрямованого впливу уряду на процес суспільного виробництва та реалізації економічної політики держави є бюджет. В умовах посилення несприятливих тенденцій соціально-економічного розвитку більшості країн світу зріс попит на державні послуги, що викликало збільшення бюджетних витрат та посилення податкового напруження. Досягнення сталого розвитку та підвищення добробуту населення зумовило необхідність запровадження та вдосконалення бюджетного планування та прогнозування.

Застосування елементів діючої системи бюджетного процесу, запозичених в іноземних державах, дозволить оцінити наявні фінансові ресурси, необхідні для реалізації пріоритетних завдань економічного та соціального розвитку країни, а також виявити резерви для скорочення бюджетних витрат та підвищення якості надання послуг державою.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивченням проблеми бюджетного планування та прогнозування, на сучасному етапі, займається ряд зарубіжних та українських вчених, серед них: Белостоцькій А., Кужелев М., Кузик Б., Копилов В., Нечипоренко А. та інші.

Формування цілей статті. Метою дослідження є вивчення особливостей бюджетного планування та прогнозування у провідних країнах світу, їх узагальнення, а також виявлення спільних рис і можливостей для адаптації та застосування цих розробок у бюджетному процесі України.

Виклад основного матеріалу. Кожна країна з урахуванням специфіки розвитку національної економіки та стану державних фінансів використовує власні підходи до бюджетного прогнозування та

планування. Вони застосовуються разом із методами та моделями бюджетування відповідно до умов, які швидко змінюються, як в середині кожної країни, так і в цілому у світовій фінансовій системі.

Так, вважається, що саме Дж. Кейнс дав початок економічному прогнозуванню та плануванню у США. Це відбулося під час світової кризи на початку 30-х рр. XX ст. Перші плани розроблялися на рівні країни і охоплювали грошово-кредитну та фінансово-бюджетну політику. Вони враховували доходи країни в цілому, а також у розрізі державного та приватного секторів економіки [14]. Пізніше, у 1980 році, лауреат Нобелівської премії Л. Клейн у книзі «Кейнсіанська революція» виклав ідеї Дж. Кейнса математичною мовою: рівняннями та формулами, що дало йому можливість розрахувати майбутній обсяг виробництва в національному господарстві. Сьогодні економетричні моделі Л. Клейна та розроблені оцінки економічного зростання в окремих країнах регулярно використовуються Секретаріатом ООН, міжнародними організаціями, а також Держдепартаментом, Міністерством торгівлі і фінансів, Федеральною резервною системою та іншими установами США [12].

У роки післявоєнної розбудови, уряди країн розширили сферу застосування планування на державному рівні та почали його використовувати як інструмент регулювання процесів розподілу національного продукту. Однак вже у 50-і роки XX ст. більшість країн стали використовувати нові, дещо змінені підходи, а вже на початку 1960-х рр. у США були проведені серії реформ, у бюджетному процесі, під загальною назвою «Планування – програмування – бюджетування» або «бюджетування на базі здійснюваних програм» [2].

У 1970-і рр. уряд США відмовився від використання методу планування бюджету «від досягнутого», що базувався на дослідженні основних показників бюджету з індексуванням тенденцій попередніх років та з подальшим їх наближенням у майбутнє. У цей період набув популярності метод «бюджетування з нуля», який передбачав проведення щорічної оцінки відповідності бюджетних програм попереднього року діючим планам соціально-економічного розвитку країни та визначеним лімітам фінансових ресурсів, для включення їх до бюджету наступного року. Проте вже у 1981 р. адміністрація Рейгана припинила застосування цього методу. Головною причиною стала значна трудомісткість та низький ступінь впливу на прийняття управлінських рішень, унаслідок постійної боротьби інтересів при затвердженні бюджету [3, с. 227].

Початок 1990-х рр. у США відзначився введенням нового методу планування бюджету – «бюджетування, орієнтованого на результат», який передбачав узгодження прийняття бюджетних рішень з результативністю бюджетних видатків. Основним недоліком цього методу була складність розробки показників вимірювання результатів реалізації бюджетних програм.

В теперішній час особливого значення у плануванні розвитку національної економіки набуває аналіз ринкових, конкурентних, технологічних, економічних, міжнародних, інституціональних та політичних чинників. Використовуються, при цьому, методи економічного аналізу та прогнозування, в основі яких – розбір статистичних даних, накопичених за тривалий період часу. В свою чергу, необхідність інтегрування в єдину модель значного обсягу різноманітних даних та їх прогнозних трендів вимагає залучення до процесу збору та попереднього аналізу інформації великої кількості фахівців. Інформацію, яка в результаті отримується, дозволяє здійснювати розрахунки за різними варіантами на основі використання різних сценаріїв. Проте, якими б не були моделі, що використовуються у бюджетуванні, основою всього цього процесу повинна бути продумана бюджетна політика [1].

Так, у США, з метою формування та ефективної реалізації політики держави щодо регулювання економічної та соціальної сфер діє система підготовки висококваліфікованих кадрів та система інформаційного забезпечення діяльності державних установ у галузі рекомендаційного планування та прогнозування, що підкріплене діючою законодавчою базою.

З 20-х рр. минулого століття європейські країни запровадили наукові дослідження щодо опису та прогнозування циклів економічних змін на основі статистичних рядів. Це спонукало до розширення функцій статистичних урядових установ, а також створення принципово нових інститутів для здійснення аналізу економічних показників держави. Проте практика функціонування стратегії бюджетування суттєво відрізняється у кожній країні, так як підходи до складання бюджету на перспективу залежать від конкретних політичних завдань і специфіки бюджетних інститутів, які їх виконують.

Так, країни ЄС останнім часом користуються щорічним складанням бюджету на основі стратегії довгострокового прогнозування. Загальним у стратегічному бюджетуванні є використання оцінок прогнозів доходів і видатків на кілька років вперед, після закінчення поточного року [6].

Для стимулювання довгострокових досліджень, у бюджетне законодавство країн Європи, були розроблені правила обов'язкового відображення у щорічній доповіді про конвергенцію і стабільність, окремих глав, в яких йдеться про якість бюджетування та стійкість державних фінансів, а також про необхідність повідомлення громадян та проведення дебатів стосовно певних питань у парламентах. Окремі країни ввели додаткові законодавчі вимоги до своїх урядів. Так, зокрема у Бельгії з 2001 р. уряд в обов'язковому порядку повинен розробляти щорічний меморандум з проблем старіння населення; у Швеції введено щорічну підготовку доповіді щодо очікуваних показників довгострокової стратегії у сфері державних фінансів.

Загалом, для ефективного функціонування економіки ЄС, всі країни-учасниці повинні дотримуватися закладених у маастрихтському договорі та пов'язаного з ним «Пакту стабільності та розвитку», а також фіскальних параметрів, що стосується сектору загальнодержавного управління. До них відносяться, зокрема, встановлення верхніх обмежень для щорічного дефіциту бюджету на рівні 3% ВВП і загального боргу до 60% ВВП. Також, держава повинна повною мірою реалізовувати принцип збалансованості бюджету, задля чого розробляти щорічні програми щодо забезпечення зростання показників економічної сфери [9].

Особливістю сучасних реалій є кризове становище державних фінансів багатьох країн світу. Це

змусило уряди багатьох держав, в тому числі й європейських, запроваджувати нову практику боротьби з критичною фінансовою та економічною ситуацією. Основні завдання на даному етапі – стримання надмірного збільшення державних витрат та забезпечення бюджетної збалансованості, а також боргової стійкості, чого неможливо досягти без ефективної системи бюджетування.

Серед країн простору ЄС найбільш фінансово незалежними щодо реалізації довгострокового бюджетного прогнозування є Німеччина та Франція, хоча їх політика досить різниться.

Німеччина – федеративна держава, організація бюджетного процесу – децентралізована, макроекономічне прогнозування уряд здійснює із залученням сторонніх організацій експертного профілю. Теперішній механізм макроекономічного прогнозування почав формуватися у 1967 р. Незважаючи на те, що різні ланки бюджетної системи ФРН є досить самостійними, у її правовому полі проводиться чіткий розподіл повноважень і відповідальності усіх суб'єктів процесу бюджетування, здійснюється розмежування завдань, які необхідно вирішити, за їх масштабом та виконуваними функціями. Єдині стандарти ведення бюджетного процесу, обліку та звітності поширюються на усі ланки бюджетної системи, а завдяки ефективній правовій регламентації та дієвому механізму реалізації на практиці, країна досягла високого рівня податкової та бюджетної прозорості [10].

Так, федеральні міністерства економіки та фінансів Німеччини є головними суб'єктами прогнозування економічного та фінансового стану. Компетенцією міністерства економіки є розробка середньострокових (на 4 роки) «цільових проєкцій» розвитку економічної сфери держави, які щорічно підлягають корегуванню та продовженню на один рік за принципом змінного планування. Водночас уряд щорічно затверджує «проєкції» на рік, що містяться у щорічних економічних доповідях. Середньострокові та річні «проєкції» складаються з економічних прогнозів та показують лише такі показники, як: темпи приросту ВВП, рівень безробіття, темпи інфляції тощо. Міністерство економіки розробляє кілька прогнозів середньострокових та річних «проєкцій», з яких на етапі їх затвердження обирається найбільш оптимальний [7].

Міністерство фінансів на основі отриманих від міністерства економіки даних, розробляє фінансово-економічні плани на середньострокову перспективу бюджету федерації. Так, фінансові ресурси країни накопичуються та використовуються органами управління, які працюють на трьох рівнях: федеральному, земельному та рівні місцевого самоврядування. Для узгодження їх політики, відповідно до Закону «Про бюджетні принципи» у ФРН працюють дві структури спеціального характеру – Кон'юнктурна рада та Рада з фінансового планування.

Кон'юнктурна рада наділена широкими повноваженнями щодо участі у розробці короткострокових програм розвитку. До її складу входять: федеральний міністр економіки та федеральний міністр фінансів (по одному представнику від кожної із земель), чотири представники від комунальних союзів (органів місцевого самоврядування) та президент Федерального банку Німеччини.

На сьогодні Рада з фінансового планування створена при федеральному уряді та складається з міністрів фінансів федерації та федеральних земель, а також представників органів місцевого самоврядування. Основна функція Ради з фінансового планування – підготовка рекомендацій стосовно напрямків, термінів надання державних інвестицій, забезпечення процесу їх узгодженого використання, а також координація на всіх рівнях розробки бюджету.

Бюджетним прогнозуванням в Німеччині займається міжбюджетна робоча група з податкових розрахунків. До її складу входять представники усіх 16 федеральних земель, федерального центру, органів місцевого самоврядування і Бундесбанка, Ради економічних експертів і дослідницьких інститутів, а також представники Федерального статистичного управління. Завдання органу – підготовка урядових прогнозів офіційного характеру стосовно окремих дохідних статей бюджету [7].

У січні кожного року федеральний уряд надає Бундесрату та Бундестагу звіт економічного розвитку за рік, який включає: напрямки діяльності уряду у сфері економіки та фінансів поточного року, стратегічні дані щодо фактичного стану фінансово-економічної системи, відповідно до затверджених реформ.

Додаткову роль у розробці державних програм та прогнозів розвитку відіграють науково-дослідні інститути економічного напрямку, діяльність яких спрямована на створення прогнозів економічного розвитку держави різної тривалості. Розробка здійснюється на основі спеціальних «замовлень-контрактів», які надають державні, недержавні органи та організації [9, с. 459].

У Німеччині також розповсюджена практика створення при уряді науково-допоміжних органів, зокрема Ради експертів з питань загальногосподарського розвитку, Наукових рад при міністерстві економіки та фінансів, Експертної ради з оцінки загальногосподарського розвитку тощо. Також до роботи можуть залучатися відомі вчені-економісти.

Франція – унітарна держава, яка враховуючи фінансовий потенціал та політичний вплив, є другою країною в ЄС після ФРН. Система прогнозування та планування у країні працює з 1946 р. В основу її функціонування була покладена розробка планів соціально-економічного розвитку країни на п'ять років, а з 1995 р., з певних політичних причин, держава відмовилася від практики складання планів на п'ятирічну перспективу та перейшла до періодичного створення узгоджених концептуальних підходів до пошуку та вирішення діючих проблем.

Необхідність здійснення планування, саме стратегічного розвитку визначається значною роллю державного сектору в економіці Франції. Так, основними суб'єктами процесу макроекономічного прогнозування країни є міністерство фінансів та міністерство економіки. Якщо говорити про конкретніші завдання, то:

- безпосередньо розробкою довгострокової бюджетної та податкової політики займається Департамент

фіскального законодавства міністерства фінансів;

- питаннями стратегічного планування економічно-соціального розвитку державного рівня займаються Генеральний комісаріат планування та Рада з економічного аналізу при прем'єр-міністрі країни.

Міжвідомчий комітет з оцінки економічної та соціальної політики держави разом з Науковою радою з питань політики Франції здійснює наукове обґрунтування наданих Генеральним комісаріатом пропозицій та експертних оцінок національної стратегії розвитку держави.

Так, у Франції також широко використовується залучення провідних вчених до розробки стратегії економічного та соціального розвитку та здійснення консультативних функцій при урядових структурах.

Одне з важливих місць у світі займає Японія. Довгострокове планування у даній країні почало зароджуватися у 1950 році. Увага тоді приділялася стратегічним планам, орієнтованим на основні пріоритети розвитку держави. Вже в 1956 р. був прийнятий перший п'ятирічний план економічного розвитку, який сьогодні становить систему загальнонаціонального прогнозування та планування у державі. Інформаційною базою цього процесу є урядові прогнози розвитку різних сфер держави, науково-технічні програми та плани інноваційних досліджень, різнобічні статистичні дані тощо [3, с. 230].

За дорученням Уряду Японії розробляються довгострокові плани та програми з відображення стратегічних цілей держави – основа прогнозу економічного розвитку держави та окремих галузей [6, с. 463]. Так звані «плани розвитку» Японії є сукупністю програм держави, які мобілізують та орієнтують сектори економіки на досягнення цілей. Дані прогнози знаходяться у вільному доступі з метою інформування потенційних інвесторів про перспективи розвитку держави, а також:

- інформують про найбільш вірогідні шляхи розвитку економіки Японії;
- розкривають наявні проблеми, з якими можуть зіштовхнутися як уряд, так і потенційні інвестори;
- обґрунтовують методи вирішення певних проблем [8].

Планування в Японії має адаптивний характер, що виражається внесенням коректив у документи, у випадку виникнення заперечень з боку уряду або представників приватного сектору щодо окремих положень стратегічного плану.

У бюджетних планах Японії зазначається, що країна здійснює перехід від «періоду досягнення інтенсивної адекватності» до «періоду концентрованої консолідації». При цьому визначаються два пріоритетних напрямки розвитку: від державного сектору до приватного та від держави до регіонів.

Активно у країні реалізується Базовий план з визначенням різнострокових цілей та заходів, який передбачає подвоєння асигнувань на проведення наукових досліджень у державі. У цілому в бюджетних планах, розроблених на рік, уряд Японії приділяє значну увагу питанням покращення соціального розвитку держави [6, с. 467].

Доцільно також зупинитися на процесі планування та прогнозування Південної Кореї, де даний процес розпочався з розробки так званого «Плану Натана», в 1954 р. Проте через розходження з концепцією економічного розвитку країни вже у 60-х рр. минулого століття, експертами Американського агентства міжнародного розвитку була розроблена довгострокова (строком на 20 років) програма розвитку економіки країни. Дана програма спиралася на рекомендації МВФ, яка передбачала досягнення високих темпів економічного зростання і підвищення ефективності суспільного виробництва. У концептуальному плані програма передбачала:

- орієнтацію індустріального розвитку на всевітнє зміцнення зв'язків з ринками провідних промислово розвинених країн;
- включення експортного сектора економіки в систему міжнародного поділу праці;
- пріоритетне інвестування конкурентоспроможних галузей економіки;
- контроль держави над виробництвом.

У Південній Кореї широке поширення в прогнозуванні отримали експертні оцінки. Економічною реальною держави стало централізоване планування з використанням тактичних та стратегічних планів, а також цільових програм. Основа – заохочення експорту шляхом надання пільг та субсидування національних експортерів. Під контролем держави перебувають і внутріфірмові витрати, якість продукції, а також іноземний капітал. Уміле використання планового і вільного ринкового розвитку, дозволило Південній Кореї в стислі терміни увійти до розряду країн з розвинутою економікою. Діючі плани соціально-економічного розвитку держави, а також заплановані на перспективу, передбачають подальшу масштабну та активну участь держави в процесі економічного розвитку [4].

Україна на сьогодні має ряд невирішених проблемних питань стосовно організації та реалізації бюджетного процесу. Для поліпшення ефективності здійснення бюджетного планування та прогнозування уряд країни щороку вносить певні корективи в етапи формування, а також затвердження бюджетів [13, с.191]. Діюча бюджетна стратегія держави передбачає вирішення значної кількості пріоритетних завдань бюджетної політики, однак лише деякі з них детально прораховані [5, с. 43]. Тому визначальним кроком у вдосконаленні цього процесу є застосування європейської практики, оскільки сьогодні Україна все ще знаходиться на початковій стадії запровадження бюджетного планування порівняно з країнами Європейського Союзу.

Висновки. Підбиваючи підсумок, варто зазначити, що незважаючи на значну різницю в організації економічного планування та прогнозування різних країн світу, спостерігаємо наявність спільних рис у підходах до організації цього процесу. Так, у всіх аналізованих нами державах:

- створені специфічні урядові органи, функції яких зводяться до формування і реалізації стратегічної політики державного регулювання соціально-економічної сфери;
- створена відповідна законодавча база та наявна ефективна система підготовки кадрів;

- діє система інформаційного забезпечення діяльності державних установ, функції яких – економічне планування та прогнозування.

Також спільною рисою у процесі бюджетного планування розвинених держав є практика залучення до процесу провідних вчених-економістів та науково-дослідницьких економічних інститутів, стосовно надання консультацій та здійснення експертних оцінок поточного економічного стану держави, розробки перспективних прогнозів соціально-економічного розвитку держави на довгострокову перспективу.

Крім того, в багатьох країнах виникла необхідність налагодження тісної співпраці на міжміністерському рівні, а також запровадження чіткого розподілу виконуваних функцій між учасниками бюджетного процесу. Дані зміни відбулися, значною мірою, через посилення залежності планування бюджету від різних чинників, зокрема політичних.

На нашу думку, в Україні розвиток і повноцінна реалізація системи бюджетного планування та прогнозування буде реалізована при умові застосування на практиці іноземного досвіду, а саме:

- впровадження системи підготовки висококваліфікованих кадрів, які працюватимуть в державній сфері, зокрема займатимуться процесом бюджетування;
- чіткий розподіл повноважень суб'єктів різних ланок бюджетного процесу;
- постійний контроль за виконанням бюджетних програм;
- розвиток багаторівневих і прозорих зв'язків між бюджетними програмами нижчих рівнів і високорівневими цілями уряду;
- забезпечення високої бюджетної та фіскальної прозорості;
- розроблення якісного механізму оцінки здійснених видатків;
- підвищення ефективності державних інвестицій.

В той же час, на одному з головних місць повинно бути законодавчо регламентоване відображення реального стану планування, а також фактичний стан доходів та видатків бюджетів [11, с. 39]. На нашу думку, таке законодавче закріплення процедури бюджетування на довготривалу перспективу дасть змогу вирішити проблеми та покращити стан економіки України.

Список літератури.

1. Office of Management and budget. White House USA. Management and Budget Service, official website. URL: <http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/budget/fy2011/assets/message> (date of application: 07.10.21).
2. U.S. Department of the treasury. US Treasury Department, official website. URL: <http://www.treas.gov> (date of application: 04.10.21).
3. Белостоцкий А. А. Зарубежный опыт долгосрочного бюджетного планирования и прогнозирования”. *Вопросы экономики и права*. 2012. № 43. С. 227–230.
4. Википедия. Министерство стратегии и финансов Республики Корея. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Министерство_стратегии_и_финансов_Республики_Корея (дата обращения: 29.09.21).
5. Кужелев М. О. Управління публічними фінансами в умовах реформування економіки України. Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектору України”: зб. матер. III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ірпінь, 26–27 березня 2020 р.). Ірпінь. 2020. С. 42–44.
6. Кузык Б. Н. Кузык, В. И. Кушлин, Ю. В. Яковец Б. Н. Прогнозирование, стратегическое планирование и национальное программирование, 2-е изд. перераб. и доп. Москва: Экономика, 2008. 575 с.
7. Министерство финансов Германии. Официальный сайт. URL: <http://www.bundes-finanzministerium.de> (дата обращения: 16.09.21).
8. Министерство финансов Японии. Официальный сайт. URL: <http://www.mof.go.jp/english/files.htm> (дата обращения: 08.10.21).
9. Европейский Союз. Офіційний сайт. URL: <http://europa.eu> (дата звернення: 03.01.22).
10. Европейский центральный банк. Офіційний сайт. URL: <http://www.ecb.int/home/html/index.en.html> (дата звернення: 05.09.21).
11. Копилов В. Моніторинг реалізації бюджетної стратегії та її коригування. *Економіка України*. 2008. № 3. С. 33–39.
12. Лауреати Нобілівської премії. Лоуренс Роберт Клейн. URL: <http://nobel.knute.edu.ua/index.php/nobelivski-laureati/lourens-robert-klejn> (дата звернення: 05.01.22).
13. Нечипоренко А. В., Дудченко В. М. Середньострокове бюджетне планування в Україні: проблеми та перспективи реалізації. *Економіка*. 2021. № 4. С. 190–195.
14. Світовий Банк. Офіційний сайт. URL: <http://www.worldbank.org> (дата звернення: 12.12.21).

References.

1. Office of Management and budget. White House USA (2021), “Management and Budget Service, official website”, available at: <http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/budget/fy2011/assets/message> (Accessed 7 October 2021).
2. U.S. Department of the treasury (2021), available at: <http://www.treas.gov> (Accessed 4 October 2021).
3. Belostockij, A. A. (2012), “Foreign experience of long-term budget planning and forecasting”, *Voprosy ekonomiki i prava*, vol. 43. , pp. 227–230.
4. Wikipedia (2021) “Ministry of Strategy and Finance of the Republic of Korea”, available at: https://ru.wikipedia.org/wiki/Министерство_стратегии_и_финансов_Республики_Корея (Accessed 29 September 2021).

2021).

5. Kuzheliev, M., Rekenenko, I., Nechyporenko, A. and NemNsadze, G. (2020), "Management of public finances in the minds of reforming the economy of Ukraine", *Strategiya i praktyka innovacijnogo rozvytku finansovogo sektoru Ukrainy*: zb. mater. III Mizhnar. nauk.-prakt. konf. [Strategy and practice of innovative development of the financial sector of Ukraine]: CB. mater. III Mizhnar. sci.-pract. conf.], Irpin, Ukraine, 26-27 march, pp. 42–44.

6. Kuzyk, B. N. Kuzyk, V. I. Kushlin, Yu. V. And Yakovec, B. N. (2008), *Prognozirovanie, strategicheskoe planirovanie i nacional'noe programmirovaniye* [Foresight, strategic planning and national programming], 2nd ed, Ekonomika, Moskva, Rossiya.

7. German Ministry of Finance (2021), available at: <http://www.bundes-finanzenministerium.de> (Accessed 16 September 2021).

8. Ministry of Finance of Japan (2021), available at: <http://www.mof.go.jp/english/files.htm> (Accessed 8 October 2021).

9. The European Union (2021), available at: <http://europa.eu> (Accessed 3 January 2022).

10. European Central Bank (2021), available at: <http://www.ecb.int/home/html/index.en.html> (Accessed 5 September 2021).

11. Kopylov V. (2008) "Monitoring the implementation of the budget strategy and its adjustment", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 3, pp. 33–39.

12. nobel.knuteu (2017), "Winners of the Nobel Prize. Lawrence Robert Klein", available at: <http://nobel.knuteu.edu.ua/index.php/nobelivski-laureati/lourens-robert-klejn> (Accessed 5 January 2022).

13. Nechyporenko, A. V. and Dudchenko, V. M. (2021), "Medium-term budget planning in Ukraine: problems and prospects for implementation", *Ekonomika*, vol. 4, pp. 190–195.

14. World Bank (2021), available at: <http://www.worldbank.org> (Accessed 12. December 2021).

Стаття надійшла до редакції 19.01.2022 р.